Aandoening

Syndroom of ziekte van Cushing

Het syndroom van Cushing is een verzamelnaam voor alle klachten die ontstaan als u langere tijd te veel van het hormoon cortisol in uw bloed heeft. Klachten kunnen onder andere zijn: vermoeidheid, spierzwakte en gewichtstoename.

Cortisol wordt aangemaakt door de bijnieren. Er zijn verschillende oorzaken waardoor de bijnieren te veel cortisol aanmaken.

- Er kan een goedaardige- of kwaadaardige (zeldzaam) tumor in de bijnier zitten die teveel cortisol aanmaakt.
- Er een goedaardige tumor in de hypofyse zitten, waardoor de bijnier te veel gestimuleerd wordt tot het maken van cortisol. Als er een tumor in de hypofyse zit, wordt dit de ziekte van Cushing genoemd.
- Soms wordt het syndroom van Cushing veroorzaakt door het gebruik van bepaalde medicijnen. Het komt vooral voor bij langdurig gebruik van het medicijn Prednison.

Meer informatie? Kijk op de website van de Bijniervereniging NVACP.
(https://bijniervereniging-nvacp.nl/bijnieraandoeningen/syndroom-van-cushing/)

Onderzoeken

Het is lastig om het syndroom of de ziekte van Cushing aan te tonen.

Meestal krijgt u eerst een bloed-, urine- en/of speekselonderzoek om vast te stellen of uw bijnieren teveel cortisol aanmaken. Daarnaast kan uw internist verschillende vervolgonderzoeken laten doen om vast te stellen of de oorzaak van de verhoogde cortisolaanmaak vanuit de bijnier of de hypofyse komt. Deze vervolgonderzoeken zijn: Een dexamethason onderdrukkingstest, een CT-scan en/of een MRI-scan.

Bloedonderzoek

Bij bloedonderzoek nemen we 1 of meer buisjes bloed af met een hol naaldje. Dit bloed wordt in het laboratorium onderzocht.

Bloedonderzoek of onderzoek van urine of ontlasting is nodig als uw arts meer wil weten over:

- uw gezondheid;
- het verloop van uw ziekte;
- het resultaat van een behandeling.

https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/onderzoeken/bloedonderzoek

Urineonderzoek

Urineonderzoek kan nodig zijn wanneer de huisarts of specialist denkt dat er sprake is van een ziekte.

U krijgt van uw behandelend arts hiervoor de juiste materialen mee. Dit is een pakketje met een urinepotje en een urinebuisje. De instructies voor het opvangen van uw urine, krijgt u van de arts die het onderzoek aanvraagt.

https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/onderzoeken/urineonderzoek

Speeksel verzamelen voor onderzoek

U verzamelt het speeksel in een speciaal buisje. U hoort van uw arts waar u rekening mee moet houden, zoals het tijdstip van verzamelen, dieet of medicatie. De arts laat in het laboratorium uw speeksel onderzoeken.

https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/onderzoeken/speeksel-verzamelen-voor-onderzoek

Dexamethason suppressiestest

Met een dexamethason suppressiestest kan de arts onderzoeken of u misschien het syndroom van Cushing (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/syndroom-ziekte-van-cushing) heeft.

Bij het syndroom van Cushing maakt de bijnier teveel cortisol aan, waardoor het cortisolgehalte in uw bloed te hoog is. Bij deze test slikt u voordat u gaat slapen dexamethason. Dit is een hormoon dat de aanmaak van cortisol in de bijnier tijdens die nacht remt. Met deze test onderzoekt de arts of uw bijnier normaal werkt.

https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/onderzoeken/dexamethason-suppressiestest

CT-scan algemeen

Bij dit onderzoek worden afbeeldingen gemaakt van uw lichaam door middel van een smalle bundel röntgenstralen.

CT-scan staat voor Computer Tomografie.

LET OP! U moet zich voor dit onderzoek voorbereiden. Lees daarom deze informatie minstens EEN DAG vóór het onderzoek goed door! Het is belangrijk dat u deze instructies goed opvolgt. Het onderzoek kan anders misschien niet doorgaan.

https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/onderzoeken/ct-scan-algemeen

MRI onderzoek algemeen

MRI staat voor Magnetic Resonance Imaging. Bij een MRI-onderzoek worden met behulp van sterke magneetvelden en radiogolven foto's gemaakt van organen en weefsels in het lichaam.

Een MRA-onderzoek is een MRI van de bloedvaten. Veelal wordt hierbij contrastvloeistof toegediend via een infuus.

U leest hier algemene informatie over het onderzoek. Uw persoonlijke situatie kan soms anders zijn dan hier beschreven.

LET OP!

- U moet zich voor dit onderzoek voorbereiden. Lees daarom deze informatie minstens 3 DAGEN vóór het onderzoek goed door! Het is belangrijk dat u deze instructies goed opvolgt. Het onderzoek kan anders misschien niet doorgaan.
- We vragen u om ruim van tevoren de vragenlijst in te vullen. Heeft u één of meer vragen met JA beantwoord? Neem dan contact op met afdeling Radiologie.

In dit filmpje kunt u zien hoe u zich op een MRI-onderzoek moet voorbereiden en hoe het onderzoek verloopt.

Bekijk de video op de website (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/aandoeningen/syndroom-of-ziekte-van-cushing).

https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/onderzoeken/mri-onderzoek-algemeen

Behandelingen

De behandeling bij het syndroom van Cushing is afhankelijk van de oorzaak.

Als er een tumor in de hypofyse of in de bijnier zit, dan proberen de arts die met een operatie te verwijderen. Een operatie aan de hypofyse wordt gedaan een neurochirurg. Wij verwijzen u hiervoor naar een ander ziekenhuis.

Voor een operatie aan de bijnier kunt u wel in het Jeroen Bosch Ziekenhuis terecht. Deze operatie wordt door een uroloog gedaan. Soms is na zo'n operatie behandeling met medicijnen nodig om het tekort aan cortisol en aldosteron aan te vullen.

Bijnier verwijderen via een laparoscopie

De meest voorkomende reden voor het verwijderen van de bijnier, is dat er sprake is van een gezwel in de bijnier.

Gelukkig zijn de meeste bijniergezwellen goedaardig. Voor de zekerheid wordt het verwijderde weefsel na de operatie altijd nog in het laboratorium onderzocht door een patholoog. De uitslag van dit onderzoek is ongeveer één week na de operatie bekend.

Sommige gezwellen van de bijnier moeten worden verwijderd omdat ze bepaalde stoffen (hormonen) maken waarvan u klachten krijgt. Dit kan een hoge bloeddruk zijn (met soms daarbij hartkloppingen en gejaagdheid) of het syndroom van Cushing. Dit syndroom wordt veroorzaakt door een teveel aan corticosteroïden. Dit is een lichaamseigen stof die erg lijkt op het medicijn Prednison. Deze stof veroorzaakt een sterke toename van het gewicht en vaak ook hoge bloeddruk.

Het kan ook zijn dat er een gezwel in de bijnier zit dat geen hormonen maakt, maar dat in de loop van de tijd groeit. Dit kan dan ook een reden zijn om de bijnier te verwijderen.

https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/behandelingen/bijnier-verwijderen-via-een-laparoscopie

Poliklinieken en afdelingen

Algemene Interne Geneeskunde en Endocrinologie

De internist houdt zich bezig met ziekten van de inwendige organen.

https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/afdelingen/algemene-interne-geneeskunde-en-endocrinologie

Code INT-237

Copyright 2026 Jeroen Bosch Ziekenhuis